

Olsztyn, dn. 21.12.2020 r.

Na podstawie art. 38 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 89 ust. 2 i art. 91 ust. 4 pkt. 4, 5 i 6 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. DzU z 2020 r., poz. 282) oraz art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. DzU z 2020 r., poz. 256),

w efekcie: kontroli przeprowadzonej w dniu 19.11.2020 r. w ramach nadzoru konserwatorskiego przestrzegania i stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,

w sprawie: realizowanych robót budowlanych na działkach numer 112, 122 oraz 148 (ul. Kościelna) leżących na terenie historycznego układu urbanistycznego oraz nawarstwień kulturowych Starego Miasta Mrągowo,

WARMIŃSKO-MAZURSKI WOJEWÓDZKI KONSERWATOR ZABYTKÓW
orzeka:

- I. **zobowiązać inwestora w/w przedsięwzięcia, tj. Gminę Miasto Mrągowo z siedzibą: ul. Królewiecka 60A, 11-700 Mrągowo do doprowadzenia zabytku (dz. nr 112, 122 oraz 148) do jak najlepszego stanu poprzez:**

usunięcie nowo wylanego asfaltu oraz przywróceniu historycznej nawierzchni w wyniku przeprowadzonych badań archeologicznych

w nieprzekraczalnym terminie do 30 kwietnia 2021 r.

UZASADNIENIE

Działki nr 112, 122 oraz 148 (ul. Kościelna) objęte są ochroną prawną w oparciu o art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. DzU z 2020 r., poz. 282) na podstawie decyzji W-M WKZ (Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków) z dnia 20.09.1960 r. wpisującej założenie urbanistyczne Starego Miasta Mrągowo, obejmującego obszar pomiędzy ulicami: Mazurską, 1 Maja, Jeziorną i Jeziorem Czos wraz z zachowaną zabudową z XVIII/XIX wieku, ratuszem i kościołem oraz decyzji z dnia 13.05.1992 r. wpisującej nawarstwienia kulturowe Starego Miasta Mrągowo do rejestru zabytków archeologicznych, zatem na jakiegokolwiek działania w obrębie tego obszaru należało uzyskać stosowne pozwolenie Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

W związku z powyższym na prowadzenie jakichkolwiek działań przy zabytku wpisanym do rejestru wymagane jest uzyskanie stosownego pozwolenia W-M WKZ (Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków), wg art. 36 w/w ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (t.j. DzU z 2018 r., poz. 1609), określa tryb i sposób wydawania pozwoleń, w tym szczegółowe wymagania, jakim powinien odpowiadać wniosek o wydanie pozwolenia.

Wg art. 5 w/w ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu naukowego badania i dokumentowania zabytku; prowadzenia prac konserwatorskich restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku; zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie; korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości, popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Wg definicji ustawowej historyczny układ urbanistyczny to przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg; natomiast zabytek archeologiczny, to zabytek nieruchomy będący powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem.

Ulica Kościelna do dnia dzisiejszego jest częścią historycznej zabudowy obszaru tzw. Starego Miasta. Na jednorodne i spójne oblicze tej części miasta składał się układ urbanistyczny, zespół zabudowy, architektura, komponowana zieleń oraz elementy zagospodarowania ciągów komunikacyjnych.

Historyczne wnętrza urbanistyczne, do jakich niewątpliwie zalicza się ulicę Kościelną, należy do cenniejszych zróżnicowanych zasobów wspólnego dziedzictwa kulturowego, które zostało ukształtowane przez

kolejne pokolenia, stanowiąc główne świadectwo działalności i aspiracji człowieka w czasie i przestrzeni, musi zostać uwzględnione przy procesach zagospodarowania otoczenia. Historycznym krajobrazem miejskim jest obszar urbanistyczny rozumiany jako efekt nawarstwiania się na przestrzeni dziejów wartości kulturowych i przyrodniczych, rozumiany również w szerszym kontekście obejmującym przede wszystkim topografię, cechy przyrodnicze danego miejsca, jego zabudowę, zarówno historyczną, jak i współczesną, otwarte przestrzenie i tereny zielone; formy użytkowania terenu i organizację przestrzenną; percepcję i relacje widokowe, a także wszystkie inne elementy struktury miejskiej. W takim ujęciu krajobrazu miejskiego należy uznać, iż ulica ta położona w bliskim sąsiedztwie rynku staromiejskiego Mrągowa jest wykształconą strukturą urbanistyczną, której zachowanie w historycznym przekazie leży w gestii użytkowników miasta w ramach całościowego, trwałego i zrównoważonego rozwoju. W aspekcie planowanych inwestycji mających wpływ na zagospodarowanie przedmiotowego ciągu komunikacyjnego, powinno mieć dążenie do zapewnienia harmonijnej integracji nowych inwestycji z istniejącym materialnym i niematerialnym dziedzictwem w jego historycznym i regionalnym kontekście. Takie działania powinny mieć na celu, poza opieką wobec istniejącego dziedzictwa architektonicznego, również ochronę jego otoczenia i przestrzeni historycznej w której się znajduje. Ochrona dziedzictwa, w rozumieniu szerszym odnoszącym się nie tylko do wnętrza urbanistycznego ulicy Kościelnej, ale również do historycznie nawarstwionej tkanki miejskiej, jest zakorzenione w harmonijnej i zrównoważonej relacji między potrzebami obecnych i przyszłych pokoleń a spuścizną przeszłości.

Inwestycje podejmowane na terenie obszaru zabytkowego nie mogą prowadzić do sytuacji, w której to wartości zostają zamazane, przekształcone lub zniszczone, na rzecz chwilowej korzyści i potrzeby przywrócenia wartości nowości. W efekcie zostają zatracone bezcenne wartości zabytku, którego nie będziemy już w stanie przekazać kolejnym pokoleniom w niezmienionej formie.

Z analizy archiwum W-M WUOZ (Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków) wynika, iż w dniu 27.01.2020 roku do tut. Urzędu wpłynął wniosek o wydanie zaleceń konserwatorskich dotyczących przebudowy ulicy Kościelnej w Mrągowie, dz. nr 112, 122 oraz 148. (w których to Inwestor wnioskował o wymianę istniejącej nawierzchni asfaltowej jezdni na nawierzchnię wykonaną z kostki kamiennej granitowej, wymianę istniejącej nawierzchni chodników z betonowej kostki brukowej na nawierzchnię z płomieniowanych płyt granitowych, wymianę istniejących krawężników betonowych na krawężniki kamienne granitowe, wykonanie odwodnienia terenu, przebudowie istniejących sieci uzbrojenia podziemnego oraz istniejącego oświetlenia ulicznego. W dniu 18.02.2020 roku w odpowiedzi na wniosek przesłano zalecenia konserwatorskie, znak: IZNR.5183.40.2020.PM. W w/w piśmie zalecono wykonanie kwerendy archiwalnej w celu rozpoznania historycznego zagospodarowania przedmiotowych terenów oraz poprzedzenie inwestycji badaniami archeologicznymi zgodnie z art. 31 ust. 1a w/w ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Podczas kontroli w dniu 19.11.2020 roku okazano upoważnienia, tj. pracownika Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków. Przypomniano również zakres działań na etapie wniosku o wydanie pozwolenia. Stwierdzono, iż obecny asfalt („sfrezowano”) usunięto, a w jego miejsce wylano nowy. Dodatkowo wylano go w taki sposób, iż obiekty wokół działek, które posiadają opaski betonowe stykają się bezpośrednio z nowym asfaltem, blokując tym samym odprowadzenie wilgoci z fundamentów obiektów zabytkowych. Wymieniono też nieliczne studzienki. Na części działki numer 148 (ul. Kościelna) po informacji telefonicznej mieszkańców Miasta Mrągowa pozostawiono bruk, który znajdował się pod asfaltem. Wszystkie roboty budowlane/prace stwierdzone podczas kontroli wykonano bez pozwolenia organu konserwatorskiego. W dniu 20.11.2020 roku, znak: IZNR.5180.40.2020.PM po przeprowadzeniu kontroli, z uwagi na odmowę podpisania protokołu czynności kontrolnych upoważnionych osób przez Burmistrza Miasta Mrągowa do udziału w kontroli pracowników urzędu, przesłano kserokopię protokołu, potwierdzonego za zgodność z oryginałem w celu wniesienia pisemnych uwag. W dniu 27.11.2020 roku przesłano podpisany protokół z wyjaśnieniami.

Inwestycje podejmowane w obszarze zabytkowym nie mogą powodować sytuacji, w których obecne potrzeby powodują, iż autentyczne wartości zostają zamazane, przekształcone lub zniszczone. W efekcie nie tylko zatracone zostają wartości zabytku, którego nie będziemy już w stanie przekazać kolejnym pokoleniom w niezmienionej formie, ale również maleje jego wartość materialna w miarę jak zaciera się jego dawność. Zacieranie granic pomiędzy przeszłością a teraźniejszością powoduje zniszczenia kulturowych oraz materialnych aspektów wartości i autentyczności, w szczególności w odniesieniu do zabytkowych terenów komponowanej zieleni, których związek z przeszłością winien być podkreślany.

Wg art. 45 w/w ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w przypadku gdy bez wymaganego pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu wykonano przy zabytku wpisanym do rejestru prace konserwatorskie lub restauratorskie, roboty budowlane, badania konserwatorskie, badania architektoniczne, inne działania, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 6-8 i 10-12, wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję nakazującą przywrócenie zabytku do poprzedniego stanu lub uporządkowanie terenu, określając termin wykonania tych czynności, albo zobowiązującą do doprowadzenia zabytku do jak najlepszego stanu we wskazanym sposób i w określonym terminie

W związku z tym, iż ustawowa opieka nad zabytkami sprawowana przez jego właściciela polega na zapewnieniu warunków korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości,

zaś ustawowe działania organu konserwatorskiego sprowadzają się m.in. do zapobiegania zagrożeniom mogącym powodować uszczerbek dla wartości zabytków, udaremniania niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków oraz kontroli stanu zachowania i przeznaczenia zabytków, orzeczono jak w sentencji.

Pouczenie

Od niniejszej decyzji służy stronom na podstawie art. 127 § 1 Kpa odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, które należy złożyć za pośrednictwem tutejszego Urzędu zgodnie z art. 129 § 1 i 2 Kpa w terminie 14 dni od dnia doręczenia przedmiotowej decyzji.

Zgodnie z art. 107d. pkt. 1 w/w ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami kto bez pozwolenia WKZ podejmuje działania, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1-5, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł. Karę pieniężną nakłada w drodze decyzji organ ochrony zabytków, który wydał pozwolenie bądź był właściciel do wydania pozwolenia.

ZASTĘPCA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
WOJEWÓDZKIEGO KONSERWATORA ZABYTKÓW

Andrzej Kaliczyński

Otrzymują:

1. Gmina Miasto Mrągowo, ul. Królewiecka 60A, 11-700 Mrągowo,

2. a/a,

Do wiadomości:

3. Państwowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego, ul. Królewiecka 60A, 11-700 Mrągowo,

4. Starostwo Powiatowe, ul. Królewiecka 60A, 11-700 Mrągowo;